

Renata Frączek

Stare druki w bibliograficznych bazach danych : wybrane aspekty

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy nr 4, 115-145

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RENATA FRĄCZEK
*Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej
Uniwersytet Śląski*

STARE DRUKI W BIBLIOGRAFICZNYCH BAZACH DANYCH – WYBRANE ASPEKTY

Wprowadzenie

Stare druki stanowią najcenniejsze zbiory bibliotek i archiwów. Podlegają szczególnej ochronie, tak w zakresie przechowywania jak i udostępniania, które regulowane jest odrębnymi zasadami. Określane są mianem „zbiorów specjalnych”, a określenie to związane jest z wartością tak materialną jak i kulturową – niejednokrotnie do zasobów tych należą unikatowe egzemplarze w skali kraju, a nawet świata. Stanowią też grupę specjalną, jeśli chodzi o odpowiednie opracowanie. Ich wyjątkowość polega na tym, że w procesie opracowania należy uwzględnić szereg cech, które nie są brane pod uwagę w przypadku opracowania materiałów współczesnych. Zalicza się do nich: oprawę, proveniencję, marginalia, ekslibrisy i wiele innych. Dlatego też rzetelne i szczegółowe opracowanie jednego egzemplarza wymaga szerokiej wiedzy z zakresu m.in. historii książki, historii drukarstwa, znajomości łaciny, a także intuicji i doświadczenia [Smyła, 2009].

Przez wiele lat rolę informacyjną o tych najcenniejszych zasobach bibliotek pełniły katalogi kartkowe i drukowane oraz informatory i rejestry, czyli tradycyjne źródła informacji. Nie są jednak one powszechnie dostępne, mimo że możliwości współczesnej technologii informacyjnej pozwoliłyby na rozpowszechnianie informacji o starych drukach w sieci, również bez ograniczeń dostępu, wydaje się, że drukowane katalogi i bibliografie wciąż stanowią główne źródło informacji o tej grupie zbiorów bibliotecznych¹. Szczególną rolę w zakresie powszechnego udostępniania informacji odgrywają katalogi centralne i bazy danych, zwłaszcza o zasięgu międzynarodowym, co w przypadku zbiorów specjalnych ma kluczowe znaczenie, stanowią one bowiem istotne źródło wspomagające badania naukowe i zadania dydak-

¹ Witold Król zarejestrował 87 informatorów drukowanych w latach 1945–2000 o starych drukach. Zob. [Król, 2007].

tyczne. Jak zauważył Henryk Hollender, dostępne w Internecie katalogi starych druków stanowią w polskich bibliotekach rzadkość [Hollender, 2010]. Dobrym przykładem jest aktywność niektórych polskich bibliotek akademickich oraz Biblioteki Narodowej, które od 29.06.2007 r. wchodzi w skład grupy Polskich Bibliotek Naukowych Gromadzących Stare Druki. Celem powstania gremium było wspólne przystąpienie do Konsorcjum Europejskich Bibliotek Naukowych (CERL, Consortium of European Research Libraries)². Tworzona przez Konsorcjum baza *Heritage of the Printed Book* nie jest jednak dostępna dla wszystkich bez ograniczeń. Dostępny jest wartościowy tezaurus CERL, który może być podstawą do weryfikacji haseł przy tworzeniu rekordów baz starych druków [CERL].

W obecnej fazie rozwoju i powszechności wykorzystania techniki komputerowej, udostępniania i ochrony danych w sieci, szczególnego znaczenia nabierają jednak źródła informacji dostępne bez ograniczeń. Przykładem takich rozwiązań są centralne katalogi, bazy danych (bibliograficzne i pełnotekstowe) o nieograniczonym zasięgu i dostępie. Szczególnego znaczenia nabierają biblioteki cyfrowe, również udostępniające stare druki. Wykorzystanie wysokorozwiniętej technologii informacyjnej przez biblioteki związane jest z wymaganiami współczesnych użytkowników bibliotek, którzy posługują się wyszukiwarkami i multiwyszukiwarkami (ogólnymi i naukowymi), narzędziami agregującymi informacje.

Jedna z wyszukiwarek naukowych BASE³, po wprowadzeniu odpowiednich kryteriów (lata publikacji 1501–1800, obszar: Polska, typ dokumentu: książka), wygenerowała listę obejmującą blisko 12 tysięcy rekordów wprowadzonych przez 76 polskich bibliotek cyfrowych⁴. Wykaz bibliotek wraz z liczbą dołączonych rekordów zamieszczono w załączniku 1. Pierwszą instytucją współpracującą z wyszukiwarką BASE było Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe⁵.

Maria Zychowiczowa⁶ w wywiadzie udzielonym Piotrowi Tańkowskiemu podkreśliła rolę i znaczenie katalogu centralnego starych druków prze-

² Do 2007 r. Polskę reprezentowała tylko Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego. Szerzej o projekcie: [Consortium].

³ Biblioteka Uniwersytecka w Bielefeld utworzyła i rozwija multidyscyplinarną wyszukiwarkę do poszukiwań głównie naukowych zasobów BASE (Bielefeld Academic Search Engine). Za pomocą BASE możliwe jest przeszukiwanie 10 milionów pozycji naukowych na 716 serwerach lub w innych bazach źródłowych, m.in. w archiwach pełnotekstowych, które dostępne są przez międzynarodowy protokół Open Archives Initiative (OAI). Zasoby te obejmują w dużej mierze dokumenty nielicencjonowane (Open Access), które mogą być przeszukiwane na podstawie ich metadanych [BASE].

⁴ Stan na dzień 25 lipca 2013 r.

⁵ Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe rozpoczęło współpracę 15 września 2006 r.

⁶ Maria Zychowiczowa jest pracownikiem Zakładu Starych Druków Biblioteki Narodowej; większość czasu pracy poświęcała prowadzeniu centralnego katalogu starych druków (w formie tradycyjnej).

chowywanych w bibliotekach polskich. Przedstawiła stan prac, problemy, z którymi spotyka się w czasie tworzenia takiego katalogu oraz powody, dla których katalog ten jeszcze nie jest dostępny w Internecie. Podkreśliła znaczenie możliwości czerpania danych z centralnych źródeł – również wagę uczestnictwa polskich bibliotek w Konsorcjum CERL, które pozwoli w znacznym stopniu przyspieszyć prace przy tworzeniu katalogu centralnego w Polsce, a także rozpowszechnić informacje o zasobach polskich bibliotek w sieci. Zwróciła też uwagę na rolę elektronicznej wersji *Bibliografii Polskiej Estreicherów: Elektroniczna Baza Bibliografii Estreichera* (EBBE) i na szerokie możliwości jej wykorzystania. Niestety, jak to określiła: „katalogu centralnego ... nie ma [w Internecie – RF.], nie dlatego, że pracownicy Biblioteki Narodowej nie widzą potrzeby stworzenia bazy danych z katalogu centralnego, a dlatego, że – jak na razie – problem ten przerasta nasze możliwości” [Zychowiczowa i Tańkowski, 2012]. Maria Zychowiczowa podkreśliła również fakt, że trudnością w tworzeniu dobrego opracowania bazy danych starych druków jest odpowiednie zbudowanie opisów bibliograficznych tak, aby miały pełną wartość informacyjną i mogły być podstawą analiz naukowych. Jak mówi: „Zasady opisu starych druków zmieniły się bardzo, obecnie wymagane są elementy opisu niegdyś w ogóle nie uwzględniane” [Zychowiczowa i Tańkowski, 2012]. Być może właśnie dlatego – bazy danych starych druków nie ma zbyt wiele, a informacje o tych zasobach nie są w pierwszej kolejności przenoszone na nośnik elektroniczny.

Brakuje udostępnionego w sieci katalogu centralnego, a realizowane projekty mają najczęściej charakter lokalny.

W niniejszym opracowaniu uwzględniono bibliograficzne bazy danych tworzone i udostępniane przez Bibliotekę Narodową, Bibliotekę Uniwersytetu Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie, Bibliotekę Kórnicką PAN, Centrum Badawcze Bibliografii Polskiej Estreicherów, rejestrujące opisy starych druków, a więc druków wydanych do końca XVIII wieku. Nie uwzględniono jednak opisów tworzonych w katalogu NUKAT i formacie MARC 21. Celem takiego wyboru było zaprezentowanie istniejących baz, które bardzo często powstawały z inicjatywy pojedynczych bibliotek.

Katalogi Biblioteki Narodowej

Biblioteka Narodowa udostępniła dwie bazy – utworzone w systemie MAK – indeksujące stare druki. Pierwszą z nich jest baza: *Druki XVI–XVIII w. ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu, Biblioteki Narodowej, Książnicy Pomorskiej w Szczecinie i Biblioteki Gdańskiej Polskiej Akademii Nauk* [Baza (BN)]. Umożliwia ona przeszukiwanie danych według indeksów: biblioteki, osobowy, korporacyjny, tytułowy, miejsc wydania, chronologiczny, słów w tytule, numer mikrofilmów i sygnatura. Indeks wg bibliotek pozwala na przeszukiwanie części katalogu zawierającego opisy mikrofilmów prze-

chowywanych tylko w danej bibliotece. Indeks osobowy, poza nazwiskami autorów, podaje także innych twórców książki, np. drukarza, nakładcę, czy tłumacza. Baza ta została scalona i zredagowana w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu, a jej powstanie związane było z realizacją projektu *Wspólne dziedzictwo europejskie. Poprawa warunków udostępniania druków z polsko-niemieckiego pogranicza kulturowego w zbiorach polskich bibliotek* zainicjowanego w 1992 r. przez Fundację im. Roberta Boscha. Projekt był finansowany głównie ze środków Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, a jego celem było zmikrofilmowanie, opracowanie i udostępnienie w sieci baz danych druków wydanych na terenie Śląska, Pomorza i Prus Wschodnich, pochodzących z XVI–XVIII w. Baza ta obejmuje katalogi czterech zbiorów: Biblioteki Narodowej w Warszawie, Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu, Książnicy Pomorskiej w Szczecinie oraz Biblioteki Gdańskiej PAN. Hasła osobowe rekordów ustalono na podstawie bibliografii narodowych. Jako miejsca wydania przyjęto nazwy obecnie obowiązujące w granicach państwowych. Długoletnia tradycja używania w polskim bibliotekarstwie nazw miast: Królewiec, Wilno i Lwów, spowodowała, że nazwy te pozostawiono w tej formie. Baza rejestruje około 35 tysięcy opisów zmikrofilmowanych obiektów⁷. Rekord podaje podstawowe informacje bibliograficzne: autora, tytuł, adres wydawniczy oraz informacje o miejscu przechowywania mikrofilmu i jego cechach fizycznych (biblioteka, rodzaj filmu, liczba zwojów, klatek).

Drugą bazę stanowi *Katalog mikrofilmów starych druków wydanych głównie na obszarach Śląska, Prus Wschodnich i Pomorza w zbiorach Biblioteki Narodowej* [Katalog (BN)]. Zawiera on opisy starych druków zmikrofilmowanych w ramach polsko-niemieckiego projektu *Poprawa warunków udostępniania druków z polsko-niemieckiego pogranicza kulturowego w zbiorach bibliotek polskich*. Badaniami objęte zostały stare druki znajdujące się w zbiorach Biblioteki Narodowej, a kryterium wyboru stanowiło miejsce wydania. Zmikrofilmowano druki wydane na terenie Śląska, Pomorza i Prus Wschodnich. W przypadku tzw. klocków intrologatorskich zmikrofilmowane zostały wszystkie pozycje współprawne, niezależnie od miejsca ich publikacji, toteż w katalogu znajdują się także opisy druków wydanych na obszarze Polski Centralnej i innych krajów europejskich. Baza liczy ponad 11 tysięcy (11 644)⁸ mikrofilmów, które można przeszukiwać, wykorzystując szukanie zaawansowane (łącznie wiele indeksów) lub pojedyncze indeksy: autorów, tytułów, słów w tytule, miejsca publikacji oraz daty druku (chronologiczny). Rekord – podobnie jak w przypadku poprzedniej bazy – podaje tylko podstawowe informacje takie jak: autor, tytuł, adres wydawniczy, format oraz sygnatury mikrofilmów.

⁷ Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu udostępniła opisy ponad 17 tysięcy mikrofilmów, Biblioteka Narodowa 14 500 mikrofilmów, Książnica Pomorska w Szczecinie i Biblioteka Gdańska PAN po 2 500 mikrofilmów. Za: [Wspólne dziedzictwo europejskie].

⁸ Stan na dzień 25.07.2013 r.

Katalog Biblioteki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Innym przykładem katalogu starych druków w sieci Internet jest *Katalog starodruków* utworzony w systemie MAK przez Bibliotekę Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie [Katalog (UKSW)]. Wyszukiwanie możliwe jest poprzez indeksy: osobowy, nazw, tytułowy, rzeczowy, geograficzny, drukarzy, proveniencji, chronologiczny, miejsce druku oraz sygnatur. Możliwe jest również szukanie zaawansowane, które pozwala łączyć wiele indeksów. Innym sposobem wyszukiwania jest łączenie hasła indeksu z innymi dodatkowymi warunkami. To wyszukiwanie związane jest jednak z powtarzaniem wyszukiwanych rekordów, co może utrudniać analizę wyników.

Katalog Biblioteki Kórnickiej PAN

Kolejnym przykładem sieciowego źródła dostępnego bez ograniczeń jest tworzony przez Bibliotekę Kórnicką PAN, również w systemie MAK, *Katalog starych druków* [Katalog (BK PAN)]. Udostępnia on podstawowe dane bibliograficzne druków pochodzących ze zbiorów Biblioteki Kórnickiej, łącznie z najcenniejszymi drukami i rękopisami oraz czasopismami, wydanymi przed rokiem 1800. Katalog można przeszukiwać za pomocą wyszukiwania tekstowego oraz wielu indeksów: oprawy, grafika, autor i hasło, tytuł, miejsce druku, chronologia, wydawca, osoby, incipit, język, akcesja, sygnatury, kraj, bibliografia, kopie, dedykacje, graf.autor (autor grafiki), instytucje, wydarzenia, gatunki, rara, muzyczne, serie, rzeczowy, geograficzny, indeksy proveniencji: prow.msce (miejsce), prow.właśc (własność), dawna sygnatura, prow.data (data). Jak w każdej bazie w systemie MAK, tu także możliwe jest szukanie zaawansowane, czyli łączenie wielu kryteriów.

Katalogi Centrum Badawczego Bibliografii Polskiej Estreicherów

Do najważniejszych projektów dotyczących opracowania i udostępniania informacji o starych drukach należy projekt realizowany w ramach *Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki* udostępniający *Bibliografię Polską Estreicherów* – w ramach projektu EBBE. Jest to projekt powstały w Centrum Badawczym Bibliografii Polskiej Estreicherów przy Uniwersytecie Jagiellońskim [Baza (EBBE)]. W ośrodku tym powstaje również projekt *Katalog starych druków Biblioteki Ordynacji Nieświeskiej Radziwiłłów w zbiorach Bibliotek: Rosyjskiej Akademii Nauk w Sankt Petersburgu, Państwowego Uniwersytetu im. M.W. Łomonosowa w Moskwie, Narodowej Finlandii w Helsinkach i Uniwersyteckiej w Warszawie. Druki polskie XVI – XVIII w.* [Katalog (BONR)]. Projekt był dofinansowany przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W katalogu opisano druki polskie Biblioteki Ordynacji Nieświeskiej,

które udało się odnaleźć w zbiorach Oddziału Słowiańskiego BAN, Bibliotece Państwowego Uniwersytetu im. M.W. Łomonosowa w Moskwie (BUM), Bibliotece Narodowej Finlandii w Helsinkach (BNF) oraz Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie (BUW). Jako minimalne kryterium identyfikacji przyjęto sygnaturę druku zgodną z zapisem sporządzonym w BAN w latach 1773–1779 *Catalogus Bibliothecae Radiviliane* (CBR BAN). Katalog zawiera opisy około 1000 pozycji bibliograficznych w około 800 woluminach, a także około 150 rekordów – opisów starych druków, które nie zostały zarejestrowane w Bibliografii Polskiej Estreicherów [Katalog (BONR)].

Inne katalogi

Poza placówkami naukowymi również biblioteki publiczne podejmują zadania opracowania starych druków, które stanowią zasób specjalny tych bibliotek. Poniżej przedstawiono przykłady katalogów i opisów bibliograficznych starych druków tworzonych przez Bibliotekę Publiczną w Łodzi oraz Bibliotekę Publiczną w Tarnowie, a także przykłady zdigitalizowanych katalogów kartkowych.

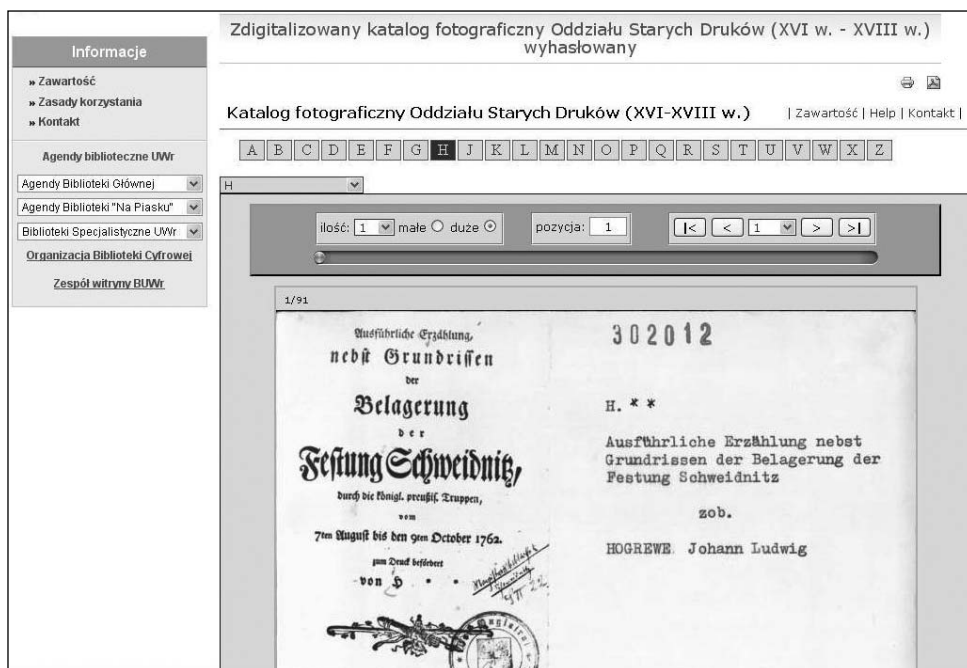
Katalogi bibliotek publicznych

Przykładem takiego projektu jest baza: *Katalogowe części starych druków – Stare druki* tworzona w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi w Dziale Zbiorów Specjalnych [Baza (WIMBP)]. Tak jak pozostałe bazy, również ta zrealizowana jest w oparciu o system MAK i obejmuje ok. 400 rekordów. Zasoby bazy można przeszukiwać przez indeksy: autor, tytuł, hasło przedmiotowe, temat/określnik, wydawca, miejsce wydania, rok wydania, język dokumentu, sygnatura, odmienna nazwa. Ponadto możliwe jest też szukanie zaawansowane.

System MAK wykorzystany jest również do tworzenia katalogów w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Juliusza Słowackiego w Tarnowie. Jednym z katalogów jest *Katalog starych druków* przechowywanych w tej placówce [Katalog (MBP)]. Katalog udostępnia indeksy: autor/wydawca, tytułowy, numer inwentarza, słów w tytule, miejsce wydania, hasło przedmiotowe, a także szukanie zaawansowane.

Zdigitalizowane katalogi kartkowe

Poza bazami danych, które wymagają poprawnego opracowania poszczególnych egzemplarzy i wprowadzania danych, biblioteki podejmują inicjatywy udostępniania zdigitalizowanych katalogów kartkowych. Przykładem takiego katalogu jest projekt *Zdigitalizowany katalog fotograficzny Oddziału Starych Druków (XVI–XVIII w.) wyhasłowany* [Katalog (UWr)] (zob. il. 1).

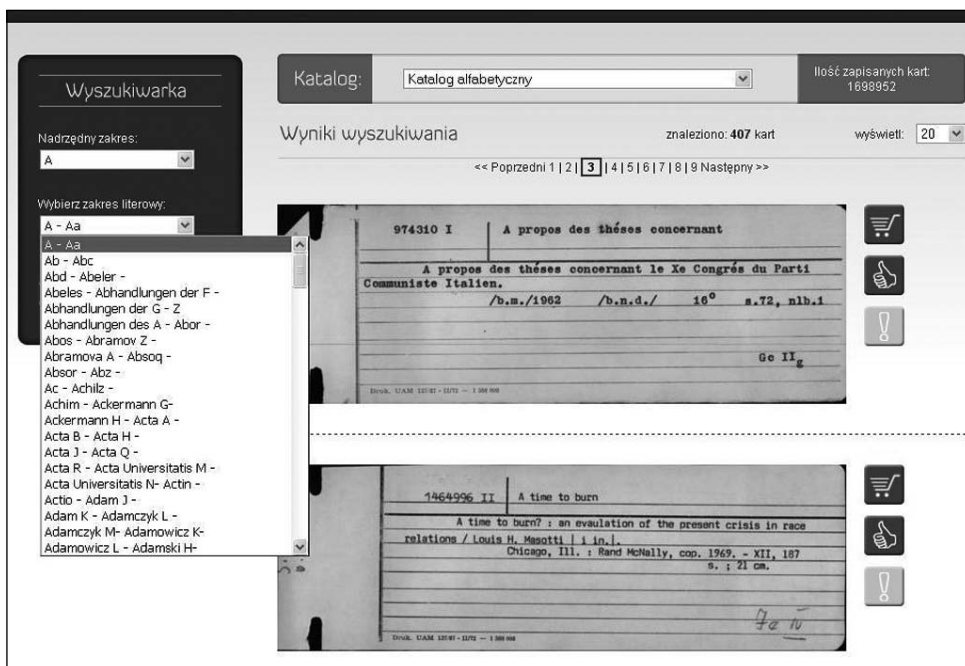

Il. 1. Zdigitalizowany katalog fotograficzny Oddziału Starych Druków (XVI w – XVIII w.) wyhasłowany. Źródło: [Katalog (UWr)].

Pierwszy projekt katalogu fotograficznego, opartego na fotokopiach stron tytułowych starych druków, uzupełnianych niezbędnymi danymi bibliograficznymi opracowano już w 1959 r. Podstawowym celem powstania tego projektu było przyspieszenie udostępniania informacji czytelnikom. W katalogu fotograficznym znajdują się informacje o drukach XVI w. pochodzących głównie z dawnej wrocławskiej Biblioteki Uniwersyteckiej (z wyjątkiem druków XVI w. z dawnej wrocławskiej Biblioteki Miejskiej), Silesiaca – Slavica (z wyjątkiem tych, które znajdują się w dawnej wrocławskiej Bibliotece Miejskiej), historycznej Biblioteki Rudolfiny z Legnicy, historycznej Biblioteki Kościoła św. Piotra i Pawła z Legnicy [Katalog (UWr)].

Innym przykładem podobnego w konstrukcji katalogu – jest Katalog Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu [Katalog (BUAM)]. Stare druki podzielone zostały na dziewięć działów: Starodruki Wiek XVI, Starodruki Wiek XVII, Starodruki Wiek XVIII, Starodruki – Druki niezidentyfikowane 5, Starodruki – Druki niezidentyfikowane XVIII w., Starodruki – Druki oddane do mikrofilmowania w ramach Boscha, Starodruki – Dublet Starych Druków, Starodruki – Kartoteka 200, Starodruki – Szuflada bez nazwy. Katalog można przeszukiwać poprzez wybór udostępnionych narzędzi selek-

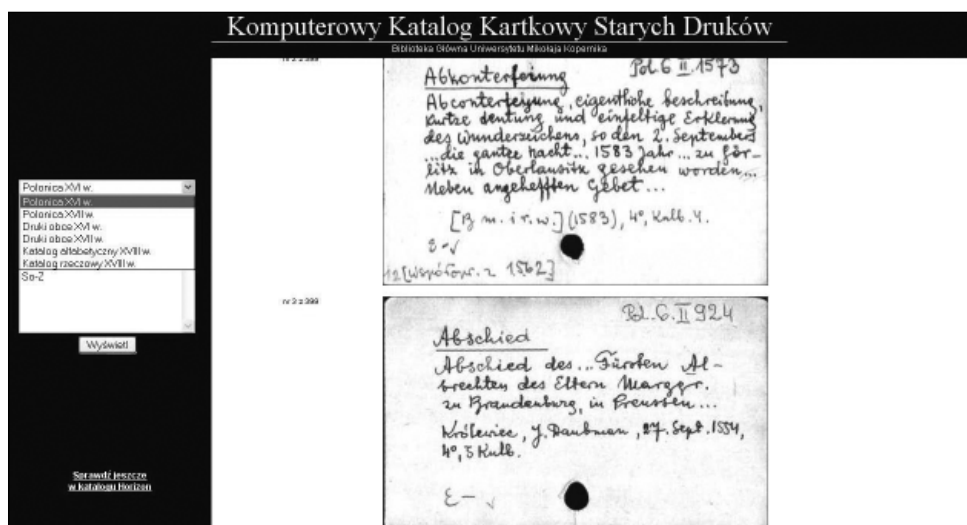
cjonowania informacji, nie można wprowadzić własnego kryterium. Na il. 2 zaprezentowano interfejs zdigitalizowanego katalogu starych druków. Katalog ten powstał w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu.

II. 2. Zdigitalizowany katalog kartkowy starych druków Katalog Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu. Źródło: [Katalog (BUAM)].

Zdigitalizowany katalog kartkowy starych druków prowadzi również Biblioteka Uniwersytecka Mikołaja Kopernika w Toruniu. Obejmuje on kilka ciągów, są to katalogi alfabetyczne: druków XVI w. i XVII w. (polonika), druków XVI w. i XVII w. (obce) oraz katalogi rzeczowe druków z XVIII w. Na il. 3 przedstawiono stronę internetową zdigitalizowanego katalogu kartkowego utworzonego w Bibliotece Uniwersyteckiej.

Zakład Narodowy im. Ossolińskich realizuje projekt *Konserwacja i digitalizacja zbiorów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu* [Sidorowicz]. W ramach projektu udostępniono *Wykaz zdigitalizowanych i zmikrofilmowanych pozycji dostępnych na DVD* (obejmuje on 5681 zdigitalizowanych i zmikrofilmowanych pozycji i 127 obiektów, które poddane zostały konserwacji i zabezpieczeniu przed zniszczeniem) [Konserwacja] oraz opcję *Wyszukiwanie starych druków dostępnych na DVD i mikrofilmach* [Katalog (EOG)]. Projekt był dofinansowany ze środków

II. 3. Zdigitalizowany katalog kartkowy Starych Druków Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu, widok Polonica XVI w. Źródło: [Katalog (UMK)].

ków Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego *Konserwacja i digitalizacja zbiorów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu*. Opisy zdigitalizowanych obiektów można wyszukiwać przez: sygnaturę płyty, sygnaturę oryginału, datę wydania, wydawcę, autora, fragment tytułu, miejsca wydania. Dodatkowo, dostępne jest też selekcyjonowanie przez wybór rodzaju dokumentu.

Opis obiektu uzupełniony jest o link do pełnej wersji zdigitalizowanej udostępnionej w Wielkopolskiej Bibliotece Cyfrowej. Typowy opis obiektu zob. przykł. 1.

Ostatnim wybranym przykładem katalogu starych druków jest „Baza STA01” – kompletny katalog starych druków, które znajdują się w zbiorach głównych Biblioteki Sejmowej oraz w Wydziale Muzealiów Biblioteki Sejmowej [Baza (BS)]. Baza dostępna jest w systemie ALEPH, wyszukiwanie związane jest z możliwościami tego systemu.

Projekty badawcze

Omawiając zrealizowane projekty, należy również zwrócić uwagę na projekty badawcze realizowane przez zakłady naukowe. Na stronie internetowej Katedry Edytorstwa i Nauk Pomocniczych Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego znajduje się opis prac realizowanych w 2011 r., które związane były z rejestracją elektroniczną starych druków

Przykł. 1. Przykładowy opis obiektu zarejestrowanego w *Wykazie zdigitalizowanych i zmikrofilmowanych pozycji dostępnych na DVD*

rodzaj dokumentu: polonica XVI w.
autor: Kromer Marcin
tytuł: [Rozmowy dworzanina z mnichem. II]. Czego się chrześcijański człowiek dźierać ma... [Wyd 1].
miejsce wydania: Kraków
wydawca: Ł. Andrysowic
sygnatura oryginału: XVI.O.60 adl.
data wydania: 1552
URL: <http://www.dbc.wroc.pl/publication/2566>

Płyty związane z opisem:

SYGNATURA: DE-30475 (Liczba skanów: 175)
SYGNATURA: DE-30475-D (Liczba skanów: 175)
SYGNATURA: DE-30475-T (Liczba skanów: 175)

Mikrofilmy związane z opisem:

SYGNATURA: MF-30475 (Liczba klatek: 175)

Źródło: [Katalog(EOG)] (linkdorekordu: http://bazy.oss.wroc.pl/pn/wyniki_op.php?OP-100475)

XX. Misjonarzy w Krakowie. Projekt ten stanowił kontynuację współpracy z biblioteką misjonarzy. Celem projektu było opracowanie bazy danych zawierających informacje i zdjęcia umożliwiające badanie kształtu typograficznego starych druków oraz ikonografii obecnej w książkach XVI–XVIII w. Z opisu projektu wynika, że efektem podjętych działań powinna być udostępniona w Internecie baza (serwis) prezentująca zebrane informacje i pozwalająca badaczom na przeszukiwanie zasobów. W ramach projektu zakupiono odpowiedni sprzęt umożliwiający wykonywanie fotokopii starych druków w warunkach studyjnych, sporządzono szkielet komputerowej bazy danych, opracowano formularze wejściowe, uruchomiono bazę testową (na 100 wprowadzonych rekordach). Kolejnym etapem było opracowanie modułu wyszukiwania (wyszukiwanie proste i zaawansowane). Podsumowaniem prac były publikacje dokumentujące założenia i rozwój projektu [Socha, 2010; Socha, 2012; Gradziński, 2010]⁹.

⁹ Za: [Stare druki Biblioteki XX].

Zasady opracowania starych druków

Dzięki realizacji omówionych powyżej projektów, informacje o starych drukach wprowadzone zostają do globalnego obiegu informacyjnego i stają się podstawą badań i analiz naukowych. Szczęólnego znaczenia nabiera prawidłowe opracowanie tego typu zbiorów, a trudność konstruowania opisów i stosowania zapisów normy podkreślają właściwie wszyscy badacze i pracownicy działów zbiorów specjalnych.

W grudniu 1994 r. ogłoszona została norma PN-N-01152-8:1994 *Opis bibliograficzny: stare druki*, w której ustalono zasady opisu bibliograficznego starych druków z lat 1501–1800. Norma ta powinna stanowić podstawę opisów książek wydanych w latach 1501–1800. Na 76 stronach dokładnie określono sposób redagowania opisów bibliograficznych starych druków. Jak wspomniano wcześniej, prawidłowe konstruowanie opisów starych druków nie jest zadaniem prostym, o czym świadczą losowo wybrane przykłady rekordów zaczerpniętych z opisanych wyżej źródeł dostępnych w Internecie. W tej części tekstu nie będą analizowane opisy z katalogów będących zdigitalizowaną wersją katalogów kartkowych, z uwagi na to, że opisy te były tworzone często przed publikacją normy, czyli przed rokiem 1994. Przedstawione będą przykłady opisów bibliograficznych starych druków prezentowane w wybranych bazach danych.

Przykłady opisów bibliograficznych starych druków

Opisy w bazach: *Druki XVI-XVIII w. Katalog mikrofilmów* [Baza (BN)] i *Katalog Mikrofilmów i Katalog Mikrofilmów Starych Druków Wydanych Głównie na Obszarach Śląska, Prus Wschodnich i Pomorza* [Katalog (BN)] tworzone są w pierwszym stopniu szczegółowości, podają elementy obowiązkowe, niezbędne dla rozpoznania druku lub jego opisywanej części – zgodnie z normą PN-N-01152-8:1994. W polu TYTUŁ po znaku umownym / podano oznaczenia odpowiedzialności, co nie zawsze jest stosowane przez twórców innych baz (przykł. 2 i 3).

W przypadku niepewnego adresu wydawniczego zastosowano znaki umowne dla zaznaczenia danych przypuszczalnych "?". Norma zaleca jednak stosowanie spacji przed znakiem umownym, powinno być zatem: [Gdańsk ? : s.n., 1638 ?]¹⁰. Zauważono, że sposób zapisu jest stosowany konsekwentnie w losowo wybranych rekordach¹¹ (zob. przykł. 4).

Losowo wybrane rekordy zaczerpnięte z *Katalogu starodruków* [Katalog (UKSW)] tworzonego przez Bibliotekę Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego wykazują błędy w poszczególnych strefach (zob. przykł. 5).

¹⁰ Np. zob. [Norma, 1994, s. 40].

¹¹ Na potrzeby artykułu Autorka rozpatrzyła po ok. 100 rekordów z wybranych bazy danych.

Przykł. 2. Rekord bazy *Druki XVI–XVIII w. Katalog mikrofilmów* tworzony w Bibliotece Narodowej

Biblia (pol.)

Biblia Święta to jest Księgi Starego y Nowego Przymierza / z żydowskiego y greckiego języka na polski pilnie y wiernie przetłumaczone ...
[Ed. A].

We Gdansku : w drukarni Andrzej Hunefeld, 1632.

8°.

K.tyt.sztych.

E. XIII, 18

Biblioteka Narodowa BN.XVII.3.2748

SYGN.MIKROF. Biblioteka Narodowa NWC 1073,4 : 1 zwój (831 kl.)

Źródło: [Baza (BN)] (link do rekordu: <http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/makwww.exe?BM=21&I-M=06&WI=1632&NU=01&CE=9&DD=98>)

Przykł. 3. Rekord bazy *Katalog Mikrofilmów Starych Druków Wydanych Głównie na obszarach Śląska, Prus Wschodnich i Pomorza* tworzony w Bibliotece Narodowej w Warszawie

AUTOR	Arnold, Johann Daniel
TYTUŁ	Wohlmeynende Gedancken, Welche Uber der Gott gebe gesegneten Verhey Rathung Des ... Herren Samuel Lehmanes, Vornehmen Medicinae Practici in der Königlichen Stadt Fraw- Stadt, Mit Der ... Jungfr. Anna Christina Redwitzin Gehabt Und am Tage ihrer Ver- Ehlung, War der 21ste des Monaths Julii im Jahr Christi 1682 Zum Drukke befördert, Zwey Zwar noch junge aber dienst- begierige Anverwandte / [Johann Daniel Arnold ; Benjamin Arnold].
ADRES WYD.	In Lissa : gedruckt durch Michael Bukken, [post 21 VII 1682].
FORMAT	2°.
MIKROFILM	B13696 NWA 1489,690

Źródło: [Katalog (BN)] (link do rekordu: <http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/makwww.exe?BM=18&I-M=01&WI=ARNOLD&CHRISTOPH&NU=02&DD=1>)

Przykł. 4. Rekord bazy *Katalog Mikrofilmów Starych Druków Wydanych Głównie na Obszarach Śląska, Prus Wschodnich i Pomorza* tworzony w Bibliotece Narodowej w Warszawie

AUTOR	Borek, Michał
TYTUŁ	Iusti Patricij Ad Elisei Aurimontani in Dantiscanos epistolam brevis responsio.
ADRES WYD.	[Gdańsk? : s.n, 1638?].
FORMAT	4°.
MIKROFILM	B7138 NWA 1319,211

Źródło: [Katalog (BN)](link do rekordu: <http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/makwww.exe?BM=18&I-M=01&WI=BOREKbMICHAŁ&NU=01&DD=1>)

Przykł. 5. Rekord bazy *Stare Druki* tworzonej w Bibliotece Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

<p>Cezary Franciszek Kleynoty stołecznego miasta Krakowa albo kościoły y co w nich iest widzenia godnego... , przez Piotra Hiacynta Pruszcza opisane Powtórnie przezyrzane y do druku z additamentem ... podane ... roku ... 1745 W Krakowie : w drukarni Akademickiej , [1745] [8], 226 s.: il. , 4° Pierwsze wyd. było przygotowane anon. przez Fran. Cezarego. - Pruszcz przyczynił się do drugiego wyd. - Egz. zdef., brak k.tyt. i początkowych nieliczbowanych, w tym ryc., brzegi początkowych kart urwane. E. , XXV,331 Kraków Akademicka Kraków 1745 UJ Seminarium Historii Kościoła w Polsce , Kraków 226 Pruszcz Piotr Hiacynt , wyd. UKSW , 104086</p>

Źródło: [Baza (UKSW)] (link do rekordu: <http://baza.biblioteka.uksw.edu.pl/makwww/makwww.exe?BM=04&IM=01&TX=&NU=01&WI=CEZARYbFRANCISZEK>)

W przytoczonym przykładzie nie oznaczono na przykład odpowiednim znakiem umownym oznaczenia odpowiedzialności /:

Kleynoty stołecznego miasta Krakowa albo kościoły y co w nich iest widzenia godnego... , przez Piotra Hiacynta Prvszcza opisane

Zgodnie z zapisami normy, poprawna byłaby konstrukcja:

Kleynoty stołecznego miasta Krakowa albo kościoły y co w nich iest widzenia godnego... / przez Piotra Hiacynta Prvszcza opisane

Inny przykład (przykł. 6) opisu zaczerpniętego z tej bazy wskazuje na użycie znaku umownego oddzielającego strefę odpowiedzialności, ale nie użyto znaku strefy oznaczenia tomu, ponadto odnaleziono błędne oznaczenia w strefie opisu fizycznego.

Przykł. 6. Rekord bazy *Stare Druki* tworzonej w Bibliotece Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Blackstone William

Prawo kryminalne angielskie / przez Wilhelma Blakstona zebrane ; a przez X. T. Ostrowskiego S.P. wytlómaczone i uwagami do prawa polskiego stosownemi pomnożone. Tom I [- II].

Prawo kryminalne angielskie.

W Warszawie : w Drukarni J. K. Mci i Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum, , 1786 [8], 344, [8] s.; [4], 324, [4] s. , 8°

Oba tomy mają identyczne s. tyt. i przedtyt. - Tyt. na s. przedtyt.: Prawo kryminalne angielskie. - Egz.: t. 1-2 w 2 wol.

Ded. tłumacza i wydawcy Teodora Ostrowskiego dla Andrzeja Rostworowskiego.

E. , XIII, 158

Pijarzy

Warszawa

1786

UW, Wydział Teologii Katolickiej, Seminarium Prawa Kanonicznego , Warszawa

Ostrowski Teodor , tłumacz i wydawca

Rostworowski Andrzej , adresat ded.

UKSW , 104148

Brynda

Źródło: [Baza (UKSW)] (link do rekordu: <http://baza.biblioteka.uksw.edu.pl/makwww/makwww.exe?BM=04&IM=01&TX=&NU=01&WI=BLACKSTONEbWILLIAM>)

Poprawna konstrukcja tych informacji powinna być następująca:

Prawo kryminalne angielskie / przez Wilhelma Blakstona zebrane ; a przez X. T. Ostrowskiego S.P. wytlómaczone i uwagami do prawa polskiego stosownemi pomnożone. - Tom I [- II].

A zapis opisu fizycznego:

[8], 344, [8] s.; [4], 324, [4] s. , 8°

powinien przybrać formę:

[8], 344, [8] s., [4], 324, [4] s. ; 8°.

Inny przykład wykazuje błędy tak przy oznaczeniu odpowiedzialności, jak i oznaczeniu tomu, co zilustrowano poniżej.

Przykł. 7. Rekord bazy *Stare Druki* tworzonej w Bibliotece Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Czacki Tadeusz

O litewskich i polskich prawach, o ich duchu, źródłach, związku i o rzeczach zawartych w pierwszym Statucie dla Litwy 1529 roku wydanem , przez Tadeusza Czackiego ... : tom I

W Warszawie : w drukarni J.C.G. Ragoczego ... , 1800

VIII,328, XXVII, XIII k.tabl. [4]k.tab. , 4°

na ss.I-XXVII "Wykład tablic monet polskich i litewskich" opr. wraz z tabl. po s.178

E. , I,229

Ragoczy Jerzy? C.G.

Warszawa

1800

UW, Wydział Teologii Katolickiej, Seminarium Historii Kościoła , Warszawa

328

UKSW , 102678

Źródło: [Baza (UKSW)] (link do rekordu: <http://baza.biblioteka.uksw.edu.pl/makwww/makwww.exe?BM=04&IM=01&TX=&NU=01&WI=CZACKIbTADEUSZ>)

Odpowiedni zapis powinien być skonstruowany następująco:

O litewskich i polskich prawach, o ich duchu, źródłach, związku i o rzeczach zawartych w pierwszym Statucie dla Litwy 1529 roku wydanem / przez Tadeusza Czackiego ... - tom I.

Opisy tej bazy – mimo błędów – uzupełnione są o cytaty bibliograficzne i wiele innych szczegółowych elementów charakteryzujących poszczególne egzemplarze, co podnosi wartość rejestrowanych w niej danych.

Rekordy bazy tworzonej przez Bibliotekę Kórnicką PAN [Katalog (BK PAN)], nie są konstruowane w pełni zgodnie z zaleceniami zapisanymi w PN-N-01152-8:1994. Poniżej przedstawiono przykładowe rekordy bazy *Katalog Starych Druków* tworzonej w Bibliotece Kórnickiej Polskiej Akademii Nauk wykazujące omówione niezgodności z normą PN-N-01152-8:1994 (przykł. 8).

Przykł. 8. Wybrany losowo rekord bazy *Katalog Starych Druków* tworzonej w Bibliotece Kórnickiej PAN

Cim.Qu.2546
Mf3522
Albrecht I, Hohenzollern , ks. Prus
Ustawa albo porządek kościelny jako się w Xięstwie Pruskim snauczaniem y Coeremoniami y s inemi rzeczmi ktore ku pomnosseniu y zachowaniu urzędu Kasnodzieiskiego y porządku dobrego potrzebne zachowawa S nowu przeyrzany pomnossony y na iawią wydany. , [Tłum. pol. Hieronim Malecki] , Malecki Hieronim
(Królewiec , Królewiec , J. Daubman , Daubmann Jan , Polska , 1560)
[11], 182, [2] k. , 4°
E. , XXII,86
E. , XXXII,87-88 W. , 1390
PK. , 8
K.Oss. , 30
Ze zbiorów Tytusa Działyńskiego , jest , Działyński Tytus , Kielis.
półsk., 19 w.
st. zas.

Źródło: [Katalog (BK PAN)] (link do rekordu: <http://baza1-bis.man.poznan.pl/cgi-bin/makwww.exe?BM=03&IM=04&WI=USTAWAbALBObPORZaDbKOSCIELNYbIAKObSlebWbXiESTWIEbPRUSKIEMbSNAUCZANIEMbY&NU=01&MA1=rozwi%F1>)

Uwagę zwracają również stosowane znaki umowne. I tak na przykład, dla rozdzielenia tytułu od strefy oznaczenia odpowiedzialności, zgodnie z normą przed: [Tłum.] powinien być znak umowny / , a zatem:

Ustawa albo porządek kościelny jako się w Xięstwie Pruskim snauczaniem y Coeremoniami y s inemi rzeczmi ktore ku pomnosseniu y zachowaniu urzędu Kasnodzieiskiego y porządku dobrego potrzebne zachowawa S nowu przeyrzany pomnossony y na iawią wydany / [Tłum. pol. Hieronim Malecki]

W strefie adresu wydawniczego ponadto stosowane są przecinki, a nie dwukropki – po miejscu wydania¹², a przed nazwą wydawcy. Norma nie zaleca wyraźnie podawania nazw narodowych i własnych stosowanych obecnie – obok siebie. Wydaje się więc, że lepiej by było, gdyby nazwa narodowa i własna wydawcy, ze względu na to, że nie zostały przejęte z druku oryginału, ujęte były w nawiasy kwadratowe, np.:

Królewiec [Królewiec] : J. Daubman [Daubmann Jan], 1560

Podobne błędy zauważone zostały w strefie opisu fizycznego, np.:
jest:

204 s. , 8°

powinno być (zgodnie z zaleceniami normy):

204 s. ; 8°.

Zgodnie z normą opisy rejestrują warianty wydań egzemplarzy – co jest bardzo istotną cechą identyfikującą poszczególne obiekty, a także ciągi liczbowań oraz wiele cytat bibliograficznych. Rozbudowane są też strefy uwag, co w znacznym stopniu podnosi wartość opisów dla badacza i poszukiwacza informacji.

Opisy udostępniane w bazie *Katalog Starych Druków Biblioteki Ordynacji Nieświeskiej Radziwiłłów* zawierają szereg szczegółowych informacji, zgodnie z konwencją przyjętą przez Centrum Badawcze Bibliografii Polskiej Estreicharów (CBBPE) w Uniwersytecie Jagiellońskim [Katalog (BONR)], zob. przykł. 9.

Zapisy tworzone są konsekwentnie, ale w niektórych strefach odbiegają od zaleceń normy. Dotyczy to np. strefy adresu wydawniczego oraz opisu fizycznego:

Lwów, druk. Bractwa św. Trójcy, 1729.

W zapisie tym po miejscu wydania, zgodnie z zaleceniami normy powinien być dwukropek, czyli:

Lwów : druk. Bractwa św. Trójcy, 1729.

Natomiast strefa opisu fizycznego, po uwzględnieniu zaleceń normy powinna przybrać następującą postać:

k. 12, s. 343 (właściwie: s. 344, po s. 252 – 1 s. nl.) ; **12o**

¹² Np. [Norma, 1994, s. 35–36].

Przykł. 9. Losowo wybrany rekord bazy *Katalog Starych Druków* Biblioteki Ordynacji Nieświejskiej Radziwiłłów

Nazwisko i imię/Hasło	Arakielowicz Symforian.
Tytuł	Fabryki Duchowney Máterya. álbo Pvnkta Do Medytácii, Według stárodáwnego zwyczáiu Prowincyi nászey Słwzące. Z Pozwoleniem Stárszych Do Druku Podane. Roku Páńskiego 1729. We Lwowie. w Drukárni Bráckiey SSS. Troycy.
Miejsce i rok wydania	Lwów, druk. Bractwa św. Trójcy, 1729. w 12ce, k. 12, s. 343 (właściwie: s. 344, po s. 252 – 1 s. nl.).
Komentarz	Opr.: skóra na deskach, tłoczenia. Estr. XII, s. 198; Guseva I, poz. 21. Prow.: Konstancja Sapieżyna/ RKKS: poz. O 32.
Proweniencja	Nieśwież KKS/ sygn. RKKS: N 32do (zapiska na wyklejce okładki górnej), N 34tto (przekreślona zapiska na wyklejce okładki górnej).
Lokalizacja	Sankt Petersburg BAN sygn.: 1067 (zapiska na wyklejce okładki górnej); Theol. 1120 (zapiska na karcie tytułowej); 111/I.65 (zapiska na wyklejce okładki górnej). Sygn. nieustalona: 154 (naklejka na grzbiecie).
Całość	BAN: XXIX / a 4803
	Arakielowicz Symforian. Fabryki Duchowney Máterya. álbo Pvnkta Do Medytácii, Według stárodáwnego zwyczáiu Prowincyi nászey Słwzące. Z Pozwoleniem Stárszych Do Druku Podane. Roku Páńskiego 1729. We Lwowie. w Drukárni Bráckiey SSS. Troycy. Lwów, druk. Bractwa św. Trójcy, 1729. w 12ce, k. 12, s. 343 (właściwie: s. 344, po s. 252 – 1 s. nl.). Opr.: skóra na deskach, tłoczenia.

Przykł. 9. cd.

Estr. XII, s. 198; Guseva I, poz. 21.

Prow.:

Konstancja Sapieżyna/
RKKS: poz. O 32.

Nieśwież KKS/

sygn. RKKS: N 32do (zapiska na wyklejce okładki górnej), N 34tto (przekreślona zapiska na wyklejce okładki górnej).

Sankt Petersburg BAN

sygn.: 1067 (zapiska na wyklejce okładki górnej); Theol. 1120 (zapiska na karcie tytułowej); 111/I.65 (zapiska na wyklejce okładki górnej).

Sygn. niustalona: 154 (naklejka na grzbiecie).

BAN: XXIX / a 4803

Źródło: [Katalog (BONR)] (link do rekordu: http://www.estreicher.uj.edu.pl/bazy_bibliograficzne/index.php/91/20/)

Przykł. 10. Rekord bazy *Stare Druki* tworzonej w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Łodzi

SYGNATURA... XVII/193 – Tylko na miejscu

HASŁO_OSOBA. Arystoteles [384-322 a.C.]

TYTUŁ..... Polityki Arystotelesowej to iest rządu Rzeczypospolitey z dokładem ksiąg ośmioro : Pożyteczne nie tylko pospolitemu człowiekowi który stąd może wiedzieć iako się ma w Rzeczypospolitey sprawować iako ma swoim przełożonym poddaność oddawać iako się ma z swemi własnymi sprawunkami do pospolitego pożytku przychyłać ale też więcej ludziom przełożonym iako się mają z podwładnemi obchodzić iako buntów y niezgody uchodzić iako niedostatkom i zbytkom zabiegać iako dostatniom spokojną Rzeczypospolitą czynić. Przydane są do każdego rozdziału przestrogi które krótko rzeczy trudniejsze ułacają. Przydatki też są położone na końcu ksiąg, częścią dla dokładniejszego wyrozumienia rzeczy w księgach zamkniętych, częścią dla zaostrenia dowcipów ludzkich potrzebne przez [...] medyka.

AUTOR..... Arystoteles

ADRES_WYDAW. [Kraków] : [Drukarnia Szymona Kempiniego] , [1605]

Przykł. 10. cd.

OPIS_FIZ.... 7 k., 78 s., 2 k., 83-193 s., CXCIV-CXCVII s., 2 k., 194-336 s., 2 k., 337-472 s., 5 k., 128 s., 2 k., 129-200 s., 2 k., 201-308 s., 2 k., 309-421 s., 4 k. ; **32x21 cm**
ISBN..... oprawa: XX wieczna wykonana zgodnie z zasadami introligatorstwa konserwatorskiego, w skórę cielęcą w kolorze brązowym
UW.O_ZAWART. druk czarny na papierze żeberkowym z filigranem, brzegi kart barwione czerwinią; druk po konserwacji; Lit.: E.XXIV, s.211 ; E.XII, s.214
HASŁO_PRZEDM Aristoteles - (384-322 a.C.)
HASŁO_PRZEDM Polityka-teoria - 17 w.
HASŁO_PRZEDM Prawo państwowe - 4 a.C.-17 w.

Źródło: Baza (WIMBP) [link do rekordu: <http://mak.wimbp.lodz.pl/index.php/bazy-katalogowe/stare-druki.html>]

Następnym przykładem jest wybrany losowo rekord bazy *Stare Druki* tworzonej w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Łodzi [Baza (WIMBP)]. Rekord ten przedstawiono w przykł. 10.

Poszczególne strefy opisów budowane są zgodnie z normą, jedynie zapis formatu – uwzględniając zalecenia normy – powinien być ujęty w nawiasy okrągłe, czyli:

7 k., 78 s., 2 k., 83-193 s., CXCIV-CXCVII s., 2 k., 194-336 s., 2 k., 337-472 s., 5 k., 128 s., 2 k., 129-200 s., 2 k., 201-308 s., 2 k., 309-421 s., 4 k. ; **(32 x 21 cm)**

Inny przykład (zob. przykł. 11) ponadto podaje w strefie opisu fizycznego:

Przykł. 11. Rekord bazy *Stare Druki* tworzonej w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Łodzi

SYGNATURA... XVI/10 - Tylko na miejscu
HASŁO_OSOBA. Erazm z Rotterdamu [1469-1536]
TYTUŁ..... Apophthegmatum ex optimis utriusque linguae scriptoribus per Des. Erasmus Roterod. collectorum Libri octo.
AUTOR..... Erazm z Rotterdamu
ADRES_WYDAW. Coloniae Agrippinae : Ioannem Gymnicum , 1581
OPIS_FIZ.... 16 str. nlb., 1-753 str., 35 str. nlb. ; 14,5 * 9,5 cm
ISBN..... oprawa: z epoki w pergamin, z szyldzikiem na grzbiecie.
UW.O_ZAWART. Papier czerpany. Druk czarny. Tekst w jednej kolumnie z żywą paginą, opatrzony boczka. U dołu strony kustosze. Blok barwiony czerwinią. Na stronie tytułowej grafika przedstawiająca hybrydę konia i ryby, trzymającą berło. Na berle ptak z wężem

Przykł. 11. cd.

w dziobie i jajkiem w łapie. Wokół napis: "Monti Discite Iustitiam". Przed dedykacjami i tekstem głównym ozdobne inicjały. W tekście podkreślenia brązowym atramentem.

HASŁO_PRZEDM Literatura grecka

HASŁO_PRZEDM Literatura łacińska

Źródło: [Baza WIMBP] (link do rekordu: <http://mak.wimbp.lodz.pl/index.php/bazy-katalogowe/stare-druki.html>)

Zgodnie z normą¹³ opis ciągów kart, czy stron nieliczbowanych powinien przyjąć postać:

OPIS_FIZ... [16] s., 1-753 s., [35] s. ; (14,5 x 9,5 cm)

Rekordy bazy: *Katalog Starych Druków* budowanej w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Tarnowie [Katalog (MBP)] zawierają elementy obowiązkowe dla pierwszego stopnia szczegółowości. Opisy są prawidłowo skonstruowane, brakuje jednak elementów dodatkowych, które identyfikują poszczególne egzemplarze. Brakuje strefy uwag, uzupełnienia informacji o oprawie czy zapisach proveniencyjnych, które dla badaczy mają bardzo istotne znaczenie. Uwagę zwraca jednak niekonsekwencja w stosowaniu spacji przed niektórymi znakami umownymi, co ilustruje przykł. 12 (rekord 1 – dokument 1 po miejscu wydania brakuje spacji, w rekordzie 1 – dokument 2 – znak umowny już się pojawia).

Podobny charakter – informacyjny – wydaje się mieć baza *Stare Druki* [Baza (BS)] utworzona w Bibliotece Sejmowej. Przykładowo wybrane rekordy są prawidłowo skonstruowane, zgodnie z zapisami normy *PN-N-01152-8:1994*. Brakuje jednak, tak jak w poprzednim przypadku informacji szczegółowych. Przykł. 13 i 14 to ilustracja wybranych rekordów bazy *Stare Druki* prowadzonej przez Bibliotekę Sejmową w Warszawie.

Podsumowanie

Mimo że w bibliotekach są powszechnie stosowane zdobycze technologii informacyjnej, tworzone biblioteki cyfrowe i bazy danych, powoływane konsorcja i grupy współpracujące w zakresie wdrażania różnych projektów digitalizacji, to jednak nadal nie ma w Polsce centralnego katalogu starych druków przechowywanych w polskich bibliotekach tak uniwersyteckich, jak i publicznych. Z jednej strony polskie ośrodki udostępniają informa-

¹³ [Norma, 1994, s. 45].

Przykł. 12. Rekordy bazy *Katalog Starych Druków* tworzonej w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Tarnowie

Dokument 1

AUT: Aristoteles (384–322 a.C.).

TYTUJEDN. Oeconomica

TYTUŁ/ODP: Oekonomiki Aristotelesowej, To Iest RzǎdV Domowego z dokłǎdem Księgi Dwoie [...] z Pracey Doktora Sebastiana Petricego [...].

WYD: W Krakowie: W Drukarni Mǎcieia Iędrzeiowczykǎ ; 1618.

OBJ: [4] k., 135 s. ; 2°.

PRZEDMIOT: Filozofia - 4 w. p.n.e.

LOKALIZACJA: SD-188/III

Dokument 2

AUT: Jan z Głogowa (1445-1507).

TYTUŁ/ODP: Introductorium Astronomie in Ephemerides / per Joanne[m] Glogoviensem [...].

WYD: (Impressum Cracovie : p[er] Florianu[m] [Unglerum] et Wolfgangu[m] [Lern] ; 1514).

OBJ: [34] k. ; 4°.

PRZEDMIO Podręczniki akademickie 16 w.

TREŚĆ: <http://dlibra.biblioteka.tarnow.pl>

PRZEDMIOT: Astrologia - tablice i wzory

PRZEDMIOT: Efemerydy - zagadnienia

LOKALIZACJA: SD-86

Źródło: [Katalog (MBP)] (linki do rekordów: dokument 1: https://sowa.biblioteka.tarnow.pl/sowacgi.php?KatID=0&typ=repl&plnk=sz__tytul_Oekonomiki+Aristotelesowej&sort=standardowe&view=1; dokument 2: https://sowa.biblioteka.tarnow.pl/sowacgi.php?KatID=0&typ=repl&plnk=sz__tytul_Introductorium+Astronomie+in+Ephemerides&sort=standardowe&view=1)

Przykł. 13. Rekord bazy *Stare Druki* prowadzonej przez Bibliotekę Sejmową w Warszawie

Rekord 1 z 430

Tytuł O litewskich i polskich prawach... zawartych w pierwszym Statucie dla Litwy 1529 roku wydanem / przez Tadeusza Czackiego...

Autor Czacki Tadeusz

Nazwa wydawcy Rogoczy Jerzy, Warszawa

Adres wydaw. w Warszawie : w drukarni J.C.G. Ragoczego..., 1800-1801

Opis fiz. 2 t. ; 4o

Przykł. 12. cd.

Opis tomu	T.1. - 1800. - VIII, 328, XXVII [1 cz.] s., [4] tabl., XIII tabl. T.2. - 1801. - [1] k., 274, 12, 24 s., 2 tabl.
Język pub.	pol
Kraj wydania	POL
Uwaga	Egz. A.4569 - def.: T.2 - brak 2 tabl Opr.: XIX w. - półskórek, egz. A.4569 - grzbiet uszkodzony, egz. A.4509 - grzbiet złożony (motyw meandra) Egz. B1195: T.1 - "Wykład tablic monet polskich..." opr. na końcu tomu
Źródło	E XIX w. 1,229. Mieczkowska 23
Sygnatura	A4569[1-2] A4509[2] MSP1257[1-2] B1195[1-2]

Źródło: [Baza (BS)] (link do rekordu: http://bs.sejm.gov.pl/F/KY3DCUPVNSDHB44A-1V1HP5G5KHTXU4NATVBXJ332UR1V7MN1BN-52147?func=find-b&request=O+litewskich+i+polskich+prawach&find_code=WRD&adjacent=N&x=23&y=12&filter_code_1=WLN&filter_request_1=&filter_code_2=WYR&filter_request_2=&filter_code_3=WYR&filter_request_3=)

Przykł. 14. Rekord bazy *Stare Druki* prowadzonej przez Bibliotekę Sejmową w Warszawie

Rekord 12 z 143	
Tytuł	Krotkie opisanie praw, przywilegiów, wolności, swobod, praerogatyw od nayiaśnieyszich y niezwycięzonych krolow, monarchow, xiążąt polskich i całej nayiaśniessey Rzeczypospolitey miastu Krakowowi J.K.M. stołecznemu łaskawie wiecznymiczasy nadanych, częścią ex Volumine Legum Constitutionum Regni, częścią ex Codice Privilegorum miasta zebranych / [Franciscus Smołukowski]
Autor	<u>Smołukowski Franciszek</u>
Adres wydaw.	[Kraków : b.w., 1717]
Opis fiz.	[28] s., sygn. A4-C4, D2 ; 4o
Język pub.	pol
Kraj wydania	POL
Uwaga	Aut. podp. na końcu tekstu
Źródło	E 28,323
Sygnatura	A25333

Źródło: [Baza (BS)] (link do rekordu: http://bs.sejm.gov.pl/F/KY3DCUPVNSDHB44A1V1HP5G-5KHTXU4NATVBXJ332UR1V7MN1BN-53019?func=full-set-set&set_number=005356&set_entry=000001&format=999)

cje o swoich zasobach w światowych źródłach elektronicznych dostępnych w Internecie¹⁴, z drugiej podejmowane są lokalne inicjatywy, które prowadzą do szumu informacyjnego, wielokrotnego powielania tej samej, żmudnej pracy, obarczonej często pomyłkami.

Analizując opisy bibliograficzne starych druków w wybranych bazach danych dostępnych w Internecie, zauważono znaczne różnice nawet przy opisie tego samego tytułu, czy też tego samego wariantu publikacji. W ramach jednej bazy ponadto zauważono różnice w stosowaniu znaków umownych, a co istotniejsze, w interpretowaniu informacji zaczerpniętych ze strony tytułowej druku. Świadczyć to może np. o różnym rozumieniu zasad opracowania starych druków przez poszczególne osoby wprowadzające dane do jednej bazy. Brak konsekwencji w sporządzaniu opisów bibliograficznych w znacznym stopniu obniża jakość tworzonych opisów i utrudnia dostęp do wprowadzonych informacji.

Wydaje się, że centralny katalog starych druków, udostępniony w sieci, z opracowanymi kartotekami haseł wzorcowych i odpowiednio sporządzonymi opisami bibliograficznymi poszczególnych wariantów egzemplarzy, w znacznym stopniu przyczyniłby się do niwelowania tych trudności i różnic. Korzystanie z katalogu centralnego przynosi korzyści tak dla bibliotekarzy, jak i użytkowników. Opracowanie starych druków, jak już wspomniano na wstępie, wymaga szerokiej wiedzy z różnych dziedzin, a stosowanie ujednoliconych opisów eliminowałoby szereg błędów tak przy tworzeniu jak i przy interpretacji odczytywanych informacji przez użytkowników.

Analiza wybranych baz danych rejestrujących stare druki wykazała, że biblioteki w różnym stopniu stosują zasady opisu bibliograficznego zapisane na stronach obowiązującej normy PN-N-01152-8:1994. Wynikać może to z wielu trudności, z którymi borykają się pracownicy działów zbiorów specjalnych, być może nie zawsze dobrze przygotowanych do tego trudnego zadania. Specyfika starych druków powoduje również możliwość odmiennej interpretacji informacji zapisanych na kartach oryginalnych dokumentów.

O tym, że opracowanie starych druków jest ważne, ale stwarza wiele problemów, świadczą inicjatywy podejmowane przez niektóre biblioteki w zakresie organizowania warsztatów dla bibliotekarzy katalogujących te najcenniejsze zasoby każdej biblioteki. Przykładem takiej inicjatywy mogą być np. warsztaty zorganizowane przez Bibliotekę Uniwersytecką w Poznaniu w 2010 r. Jak napisano na stronie informującej o warsztatach: „Mamy nadzieję, że spotkanie będzie okazją do przedyskutowania problemów, z którymi stykamy się w naszej codziennej pracy”. Organizatorzy warsztatów szczególną uwagę poświęcili problemom związanym

¹⁴ Np. współpraca polskich bibliotek z Konsorcjum CERL, udostępnienie danych w cyfrowej bibliotece EUROPEANA, indeksowanie polskich zasobów przez wyszukiwarki BASE i KVK.

z formatem rekordu bibliograficznego dla starych druków, a w szczególności drukom wielotomowym, a także zagadnieniom związanym z opracowaniem proveniencji [Warsztaty]. W sprawozdaniu z tych warsztatów napisano: „Było oczywiste, że dwudniowe warsztaty nie mogą rozwiązać wielu wątpliwości bibliotekarzy katalogujących stare druki, jednak zarówno wysoki poziom merytoryczny warsztatów prowadzonych w pierwszym dniu, jak i duże zaangażowanie uczestników w dyskusję w drugim dniu spotkania, potwierdziły głęboki sens organizowania podobnych seminariów” [Wilgosiewicz-Skutecka, 2010]. Problemy rejestracji i opracowania starych druków dostrzegano już wcześniej – wcześniej też podejmowano podobne inicjatywy wspólnego ich rozwiązywania. W 2001 r. Biblioteka Gdańska PAN zorganizowała kolejne – jak czytamy w zaproszeniu – szkolenie specjalistyczne. W programie szkolenia zaplanowano prelekcję Ewy Czerniakowskiej dotyczącej problematyki starych druków w katalogach bibliotecznych [Czerniakowska, 2001].

Znaczącą pomocą w opracowaniu starych druków – w systemach stosujących Format MARC 21, jest przygotowana przez Halinę Mieczkowską instrukcja: *Format MARC 21 rekordu bibliograficznego dla starych druków* [Mieczkowska, 2011]. Jest to dokument uzupełniający tekst normy PN-N-01152-8:1994.

Wydaje się więc, że centralne źródło informacji o starych drukach dostępne w sieci bez ograniczeń jest dla polskiego bibliotekarstwa pilnie potrzebne.

Bibliografia

- BASE – Bielefeld Academic Search Engine [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.base-search.net/>
- [Baza (BN)] *Druki XVI–XVIII w. Katalog mikrofilmów (Biblioteka Narodowa)* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/makwww.exe?Bm=21>
- [Baza (BS)] *Baza Stare Druki (Biblioteka Sejmowa)* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: http://bs.sejm.gov.pl/ALEPH/?func=find-b-0&local_base=sta01
- [Baza (EBBE)] *Elektroniczna Baza Bibliografii Estreichera (EBBE)* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.estreicher.uj.edu.pl/>
- [Baza (WIMBP)] *Stare-druki (Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi)* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://mak.wimbp.lodz.pl/index.php/bazy-katalogowe/stare-druki.html>
- CERL Thesaurus [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://thesaurus.cerl.org/cgi-bin/search.pl>
- Consortium of European Research Libraries [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.cerl.org/main>

- Czerniakowska E. (2001), *Stare druki w polskich katalogach bibliotecznych* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://gnu.univ.gda.pl/~emcz/szkol.html>
- Gradziński P. (2010), *System wyszukiwawczo-wnioskujący oparty o sieci semantyczne zintegrowany z bazą danych bibliotek*. Praca magisterska. Kraków.
- Hollender H. (2010), *Kabaret starszych druków*. „Forum Akademickie” [online] nr 9 [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://forumakademickie.pl/fa/2010/09/kabaret-starszych-drukow/>
- [Katalog (BK PAN)] *Katalog Starych Druków (Biblioteka Kórnicka PAN)* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bkpan.poznan.pl/OLDPRINT/biblio0.html>
- [Katalog (BN)] *Katalog Mikrofilmów Starych Druków Wydanych Głównie na Obszarach Śląska, Prus Wschodnich i Pomorza (Biblioteka Narodowa)* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/makwww.exe?BM=18>
- [Katalog (BONR)] *Katalog Starych druków Biblioteki Ordynacji Nieświeskiej Radziwiłłów. Druki polskie XVI–XVIII w.* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: http://www.estreicher.uj.edu.pl/bazy_bibliograficzne/index.php/75
- [Katalog (BUAM)] *Katalog kartkowy (Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu)* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://buam.digital-center.pl/#>
- [Katalog (EOG)] *Katalog elektroniczny zasobów cyfrowych projektu EOG* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://bazy.oss.wroc.pl/pn/>
- [Katalog (MBP)] *Katalog Starych Druków (Miejska Biblioteka Publiczna im. J. Słowackiego w Tarnowie)* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.biblioteka.tarnow.pl/cgi-bin/makwww.exe?bm=2>
- [Katalog (UKSW)] *Katalog Starodruków (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego)* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://baza.biblioteka.uksw.edu.pl/makwww/?BM=04>
- [Katalog (UMK)] *Komputerowy Katalog Kartkowy Starych Druków (Uniwersytet Mikołaja Kopernika)* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w WWW: <http://www.kat.umk.pl/staredruki/>
- [Katalog (UWr)] *Zdigitalizowany katalog fotograficzny Oddziału Starych Druków (XVI–XVIII w.) w pełni opracowany (Uniwersytet Wrocławski)* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bu.uni.wroc.pl/katalogi/zdigitalizowany-fotograficznystarych-drukow1-katalog>
- Konserwacja i digitalizacja zbiorów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu. Stan prac* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://www2.oss.wroc.pl/old/pn/kalendarium.html>
- Król W. (2007), *Stare druki i dostęp do nich w tradycyjnych i nowoczesnych systemach informacji w Polsce (1945-2000) – główne tezy dysertacji doktorskiej*. „Biuletyn EBIB” [online] nr 10 (91) [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.pl/2007/91/a.php?krol>

- Mieczkowska H. (oprac.) (2011), *Format MARC 21 rekordu bibliograficznego dla starych druków* [online]. Centrum NUKAT, grudzień 2007, zmiany – kwiecień 2011 r. [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: http://centrum.nukat.edu.pl/images/stories/file/instrukcje_procedury/MARC_21/marc21_staredruki_130711.pdf
- [Norma, 1994] PN-N-01152-8:1994 *Opis bibliograficzny: stare druki*.
- Sidorowicz D., *Konserwacja i digitalizacja zbiorów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://www2.oss.wroc.pl/old/pn/zalozenia.html>
- Socha K. (2010), *Baza starodruków pochodzących z Biblioteki Księży Misjonarzy na Stradomiu*. W: Biblioteka, książka, informacja i Internet 2010. Red. Z. Osiński. Lublin 2010, s. 38–48.
- Socha K. (2012), *Między katalogowaniem a digitalizacją. Projekt bazy starodruków z Biblioteki Księży Misjonarzy na Stradomiu w Krakowie*. „Biuletyn Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES”, nr 2(35), s. 109–114.
- Smyła M. (2009), *Opracowanie starych druków w dobie elektronicznych źródeł informacji*. „Bibliotheca Nostra” [online] nr 2 (18) [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bibliothecanostra.awf.katowice.pl/2-18-2009-ksiazka-dawna>
- Stare druki Biblioteki XX. Misjonarzy w Krakowie – rejestracja elektroniczna* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.edytorstwo.polonistyka.uj.edu.pl/nauka/stare-druki-biblioteki-xx.-misjonarzy>
- Ślaska K. (1999), *Stare druki w Internecie : najciekawsze strony www związane z dawną książką*. „Biuletyn Informacyjny Biblioteki Narodowej”, nr 3, s. 31-35.
- Warsztaty dla bibliotekarzy katalogujących stare druki* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: http://lib.amu.edu.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=1065&Itemid=197
- Wilgosiewicz-Skutecka R. (2010), *Warsztaty opracowania starych druków – Poznań 2010* [sprawozdanie]. „Biuletyn EBIB” [online] nr 9 (118) [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.pl/2010/118/a.php?skutecka>
- Wspólne dziedzictwo europejskie* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://mak.bn.org.pl/info/info21.htm> [dostęp dnia 25 lipca 2013 r.]
- Zychowiczowa M., Tańkowski P. (2012), *Centralny katalog starych druków Biblioteki Narodowej w Warszawie – wywiad* [online] [dostęp: 2013-12-06]. Dostępny w World Wide Web: <http://historia.org.pl/2012/02/11/centralny-katalog-starych-drukow-biblioteki-narodowej-w-warszawie-wywiad/>

Załącznik 1. Wykaz bibliotek wraz z liczbą udostępnionych rekordów (stan na dzień 12.07.2013)

Lp.	Nazwa biblioteki	Liczba obiektów
I	II	III
1.	AGH (Akademia Górniczo-Hutnicza) University of Science and Technology: Journals	156
2.	Pedagogical University of Cracow: Pedagogical Digital Library	3 514
3.	Akademicka Biblioteka Cyfrowa (ABC) Kraków	8 779
4.	AMUR – Adam Mickiewicz University Repository, Poznan	5 736
5.	Library of the Dominican House of Studies, Cracow: ARMARIUM Dominican Digital Library	819
6.	BBC – Bałtycka Digital Library (Poland)	32 539
7.	Digital Library – Collection of the Lodz Region (WIMBP - Regional and Municipal Public Library Lodz)	82 724
8.	Digital Library of Diocese of Legnica	872
9.	National Institute of Telecommunications: Digital Library	1 145
10.	Digital Library of the Formal Linguistics Department at the University of Warsaw	276
11.	Municipal Public Library Sanok: Digital Library	786
12.	ORE Digital Library / Biblioteka Cyfrowa Ośrodka Rozwoju Edukacji	476
13.	Koszalin University of Technology: Digital Library	198
14.	Lublin University of Technology Digital Library	3 001
15.	Warsaw University of Technology Digital Library	3 837
16.	Technical University of Lodz Digital Library	2 868
17.	Silesian University of Technology Digital Library	7987
18.	MCS (Maria Curie-Skłodowska) University, Lubin: Digital Library	5 177
19.	Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego: Digital Library	1 772
20.	Digital Library of Wrocław University	32 173
21.	The Digital Library of the University of Lodz	9098
22.	Biblioteka Humanistyczna (Poland)	9

I	II	III
23.	The National Library Poland: National Digital Library Polona (CBN Polona)	40 913
24.	The Digital Library of Chelm	9 417
25.	Computer Science Journal (AGH University of Science and Technology, Krakow)	132
26.	Digital Library Diecezjalna w Sandomierzu	325
27.	Digital Library of Polish and Poland-Related News Pamphlets from the 16th to the 18th Century	2 010
28.	Armenian Foundation Digital Library	272
29.	Digital Land of Sieradz	1 783
30.	DIR - Internet Domain Repository Knowledge / Domena Internetowych Repozytoriów Wiedzy	121
31.	Lower Silesian Digital Library	21 261
32.	University of Warsaw Digital Library	10 8822
33.	Elbląg Digital Library	37 646
34.	The Federation of the Polish Church Libraries (FIDES): FIDES Digital Library	1 454
35.	Forum Oświatowe / Educational Forum (E-Journal)	24
36.	Digital Library of Jelenia Góra (Grodzka Biblioteka Publiczna Jelenia Gora)	8 405
37.	iNFOTEZY (Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach)	19
38.	Institute of Information and Book Studies, University of Warsaw: Digital Library of Book Studies	574
39.	Krosnienska Digital Library	3 367
40.	Kujawsko-Pomorska Digital Library (Nicolaus Copernicus Univ. Torun)	68 419
41.	Mazovian Digital Library (MBC, Warsaw Public Library)	12 705
42.	Bialska Digital Library (BBC)	5 488
43.	Gdansk Public Library: Digital Library	1 651
44.	Iława Public Library: Digital Library	2 376
45.	Municipal Public Library in Radom: Digital Library	20 160
46.	Municipal Library Tarnow: Digital Library	519

I	II	III
47.	Public Library Kolbuszowa: Digital Library of Kolbuszowa	206
48.	Maritime Digital Library (MBC - Polish Maritime Foundation)	1 745
49.	Nowa Huta Digital Library	2 056
50.	Open Journal of Trigeration	7
51.	Digital Library of Opole	4 210
52.	Digital Library of the KARTA Center	14 632
53.	Podkarpacka Digital Library (PBC)	9 245
54.	Podlaska Digital Library (Miejska Siec Komputerowa BIAMAN)	24 333
55.	Cracow University of Technology: Digital Library	5 468
56.	Wroclaw University of Technology, Inst. of Electrical Engineering Fundamentals: Electrical Engineering	415
57.	Polski Instytut Antropologii: Biblioteka Cyfrowa PIA	5 024
58.	Pomeranian Digital Library (PBC)	27 872
59.	Wejherowo Digital Library (Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Wejherowie)	8 223
60.	Poznań Supercomputing and Networking Center (PSNC): Digital Library Federation	314
61.	Centre for Open Science: CeON Repository	1 830
62.	Digital Repository of Scientific Institutes (RCIN)	38 515
63.	Digital Repository Polonica (Instytut Badań nad Dziedzictwem Kulturowym Europy)	3 167
64.	Agricultural Digital Library (Central Agricultural Library Warsaw)	1 195
65.	Tarnobrzeg Digital Library (TBC)	1 920
66.	TMKarpiński Journals (TMKarpiński Publishing)	51
67.	University of Lodz: Repository	2 705
68.	Nicolaus Copernicus University Toruń (UMK): Repository	447
69.	Pedagogical University of Cracow: Pedagogical Digital Library	3 514
70.	University of Zielona Góra: Digital Library of Zielona Góra	11 781
71.	Digital Library of Wielkopolska	171 162
72.	Wirtualne Archiwum Polskich Ormian	80

I	II	III
73.	Voivodeship Public Library Kielce: Swietokrzyska Digital Library (dLibra)	23 473
74.	Małopolska Digital Library (WBC Krakow)	78 525
75.	Pomeranian Library of Szczecin: Digital Library	22 388
76.	Silesian Digital Library	72 924

Źródło: BASE - Bielefeld Academic Search Engine [online] [dostęp: 2013-07-12]. Dostępny w World Wide Web: http://www.base-search.net/about/en/about_sources_date_dn.php?menu=2

Renata Frączek
Old prints in databases – selected aspects

Summary

The article discusses the issue of metadata applied to the old prints in Polish sources of information available on the internet. The first part of the article focuses on the presentation of the databases recording the names of old prints created by Polish libraries and research centers. The author characterizes the sources created by the National Library, the Library of the University of Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw, Kórnik Library of Polish Academy of Sciences, Research Centre of Estreicher Bibliography, the Parliamentary Library and the following public libraries: the Provincial Public Library of Marshal Józef Piłsudski in Łódź and the Public Library of Juliusz Słowacki in Tarnów. The paper also discusses examples of digitized card catalogues of old prints created by the University Library in Wrocław, Poznań University Library, and the University Library in Toruń. The second part of the article analyzes selected examples of the descriptions of old prints compliance with PN-N-01152-8:1994 *Opis bibliograficzny: stare druki*.